

POLSKA

Zmiana w stanowisku Polski w sprawie min przeciwpiechotnych (od maja 2004 r.):

Polska zmieniła kierunek swojej polityki, rozpoczynając wewnętrzny proces ratyfikacji Traktatu Ottawskiego z 1997 roku. Minister Obrony Narodowej stwierdził, że nie ma przeszkód dla unieszkodliwienia polskich zapasów 997 680 min przeciwpiechotnych, a szacowany czas ich niszczenia nie powinien przekroczyć okresu dwóch lat. Przedstawiciele władz wojskowych zastrzegli jednak, że zachowają 5000 sztuk min przeciwpiechotnych, ale do celów wyłącznie szkoleniowych. W kwietniu 2005 r. Polska udostępniła dobrowolnie już trzeci raport na podstawie art. 7 Traktatu Ottawskiego. W 2004 r. zniszczono 1517 min przeciwpiechotnych i przeciwpancernych oraz 52308 niewybuchów; w pierwszym kwartale 2005 roku zniszczono 564 min oraz 2368 niewybuchów dzięki działaniu specjalnych oddziałów saperów. Ponadto Polska wspomogła różne międzynarodowe misje zajmujące się likwidacją pól minowych, wysyłając 424 inżynierów wojskowych. Pomoc ta została oszacowana na 1,74 miliona dolarów (USD).

Polityka zakazu min

Rzeczpospolita Polska podpisała Traktat Ottawski 4 grudnia 1997 roku, ale do dzisiaj go nie ratyfikowała. W latach 1997- 2003 przedstawiciele władz polskich stali na stanowisku, że musi być spełnionych kilka warunków wstępnych, aby Polska mogła ratyfikować traktat,¹. Jednak w 2004 r. Polska zmieniła stanowisko. Na Pierwszej Konferencji Przeglądowej Traktatu Ottawskiego w listopadzie - grudniu 2004 r. w Nairobi (Kenia), Polska po raz pierwszy oficjalnie ogłosiła, że „jest gotowa, aby wszcząć proces ratyfikacji Konwencji Ottawskiej”². Ponadto zaznaczono, że „jakkolwiek nie wszystkie warunki zastrzeżone przez Polskę w 1997 roku zostały spełnione, mamy nadzieję, że w przyszłości wszystkie światowe mocarstwa, jak również nasi sąsiedzi, przyłączą się do tego bardzo istotnego traktatu międzynarodowego prawa konfliktów zbrojnych”³.

We wrześniu 2004 roku, Minister Obrony Narodowej zmienił stanowisko w sprawie ratyfikacji, opierając się na studium opracowanym przez grupę ekspertów wojskowych, zatwierdzonym przez Sztab Generalny Wojska Polskiego w sierpniu 2004 r. Autorzy studium doszli do wniosku, że rola min przeciwpiechotnych w systemie obronnym państwa, jak i w operacjach poza terytorium Polski, w jakich Polskie Siły Zbrojne mogą brać udział, ulega marginalizacji. Podkreślono również, że o ile proces stworzenia systemu alternatywnego w stosunku do min przeciwpiechotnych byłby długi i kosztowny, bardziej realistycznym rozwiązaniem jest wprowadzenie nowego systemu w szkoleniu, organizacji i doktrynie wojskowej wraz ze zmodyfikowanymi środkami prowadzenia działań wojennych, które łącznie, mogłyby, przynajmniej częściowo, zastąpić miny przeciwpiechotne⁴.

Minister Obrony Narodowej zadeklarował 21 września 2004 r., że „Ministerstwo Obrony Narodowej nie widzi przeszkód dla zainicjowania procesu ratyfikacyjnego w naszym kraju”. Dodał również, że ratyfikacja powinna być podjęta „przy założeniu, że będzie

¹ Warunkami tymi były: przystąpienie do Traktatu Ottawskiego stałych członków Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych i państw z Polską sąsiadujących oraz zaopatrzenie Polskich Sił Zbrojnych w alternatywne środki obrony.

² Oświadczenie Polski, Spotkanie na szczycie dotyczące świata bez min (Pierwsza Konferencja Przeglądowa), Nairobi, 3 grudnia 2004 r.

³ Oświadczenie Polski, Pierwsza Konferencja Przeglądowa, Nairobi, 3 grudnia 2004 r.

⁴ List Jerzego Szmajdzińskiego, Ministra Obrony Narodowej, do Włodzimierza Cimoszewicza, Ministra Spraw Zagranicznych, Warszawa, 21 września 2004 r.

zakończona nie wcześniej niż w 2006 roku (...) tak, aby całkowita likwidacja zapasów min, zgodnie z art. 4 [Traktatu], nastąpiła do roku 2010”⁵.

Do czerwca 2005 r. przedstawiciele Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Obrony Narodowej przygotowali wszystkie dokumenty potrzebne w procesie ratyfikacji⁶. MSZ, które jest odpowiedzialne za proces, prześle powyższe dokumenty do Rady Ministrów w celu międzyresortowych konsultacji⁷. Przedstawiciele MON powiedzieli przedstawicielom „Landmine Monitora”, że jest mało prawdopodobne, aby konsultacje rozpoczęły się przed wyborami, planowanymi na wrzesień 2005. Wyrazili swój pogląd, że ratyfikacja nie nastąpi wcześniej niż 2006, a najprawdopodobniej dopiero w 2007 roku⁸. Nowo wybrany rząd będzie miał po wyborach możliwość wykorzystania już przygotowanych dokumentów ratyfikacyjnych. Powiedziano ponadto, że jeśli nowo wybrany premier przekaze bezzwłocznie dokumenty do Sejmu i jeśli temu procesowi zostanie przyznany priorytet, procedura ratyfikacyjna nie powinna trwać dłużej niż 3 miesiące⁹.

W oświadczeniu na Pierwszej Konferencji Przeglądowej w Nairobi, Polska stwierdziła, że „rola min przeciwpiechotnych w polskim systemie obronnym ulegała ostatnio ustawicznym zmianom. Ekspersi polskiej armii doszli do wniosku, że nie ma przeszkód, aby zrezygnować z tego typu uzbrojenia. Ponadto jest możliwe z technicznego i finansowego punktu widzenia, aby zaopatrzyć Polskie Siły Zbrojne w alternatywne środki uzbrojenia”¹⁰.

3 grudnia 2004 r. Polska poparła w głosowaniu rezolucję Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych nr 59/84, która wzywa społeczność międzynarodową do implementacji Traktatu Ottawskiego. Polska głosowała za wszystkimi rezolucjami Zgromadzenia Ogólnego dotyczącymi zakazu min od 1996.

11 maja 2005 roku Polska udostępniła trzecie dobrowolne sprawozdanie zgodnie art. 7 Traktatu Ottawskiego. W publikacji znalazły się również fakultatywne informacje dotyczące pomocy Polski w akcji rozminowywania¹¹.

W czerwcu 2005 roku Polska uczestniczyła w spotkaniach międzysesyjnych Stałych Komitetów w Genewie, ale nie złożyła żadnych oświadczeń¹².

Polska przystąpiła do poprawionego Protokołu II do Konwencji o niektórych broniach konwencjonalnych (CCW) 15 października 2003 roku. Ponadto Polska uczestniczyła w szóstym corocznym spotkaniu państw-stron Protokołu II w listopadzie 2004 r. i przedłożyła sprawozdanie roczne zgodnie z art. 13 Protokołu II.

⁵ List Jerzego Szmajdzińskiego, Ministra Obrony Narodowej, do Włodzimierza Cimoszewicza, Ministra Spraw Zagranicznych, Warszawa, 21 września 2004 r.

⁶ MKnRZM, wywiad z Andrzejem Misztalem, Z-cą Dyrektora Departamentu Prawno-Traktatowego MSZ, Genewa, 9 sierpnia 2005 r.; wywiad z płk. Markiem Zadrożnym i mjr. Zbigniewem Ciołkiem, Departament Współpracy Międzynarodowej MON, płk Sławomirem Berdakiem, Szefem Ekspertów Rady Wsparcia..... i por. Lechem Gawrychem, starszym ekspertem Dowództwa Wojsk Inżynieryjnych.

⁷ Dokumenty te zawierają wstępny plan implementacji przygotowany przez Polskie Siły Zbrojne i wstępny pakiet ratyfikacyjny z dwoma artykułami, MKnRZM wywiad z Andrzejem Misztalem z MSZ, Genewa, 9 sierpnia 2005

⁸ Wywiad z płk. Markiem Zadrożnym, mjr. Zbigniewem Ciołkiem, płk. Sławomirem Berdakiem i por. Lechem Gawrychem, Warszawa, 31 maja 2005 r.

⁹ MKnRZM wywiad z Andrzejem Misztalem z Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Genewa, 9 sierpnia 2005.

¹⁰ Oświadczenie Polski, Pierwsza Konferencja Przeglądowa, Nairobi, 3 grudnia 2004 r.

¹¹ Formularze A, B i H pozostały niezmienione, a formularze C, D, E, F, G i I nie miały zastosowania. Tylko formularz J wprowadził nowe informacje. Polska przedłożyła 5 marca 2003 r. raport (przewidziany przez art. 7 Konwencji, mimo że nie jest nią związana), który po raz pierwszy ujawniał szczegóły dotyczące składowania w Polsce min przeciwpiechotnych, a drugi raport - 12 maja 2004 r.

¹² Obecnie funkcjonują 4 Stałe Komitety. Zajmują się one sprawami: ogólnego funkcjonowania Konwencji, rozminowywania i upowszechniania wiedzy o zagrożeniach, jakie niosą miny, niszczenia zapasów min oraz pomocy ofiarom min przeciwpiechotnych.

Działalność organizacji pozarządowych

W listopadzie 2004 roku Polski Czerwony Krzyż wysłał do wszystkich krajowych mediów list otwarty „Położyć kres erze min...”, wraz z materiałami z Pierwszej Konferencji Przeglądowej¹³. 9 grudnia 2004 r. przedstawiciel PCK podsumował postanowienia, które zapadły na konferencji, a ambasador Kanady w Polsce wygłosił wykład o procesie powstawania Traktatu Ottawskiego, na konferencji zatytułowanej „Współczesne problemy międzynarodowego prawa humanitarnego”, która miała miejsce w Uniwersytecie Warszawskim.

31 marca 2005 roku przedstawiciele Polskiej Kampanii na Rzecz Zakazu Min Przeciwpiechotnych wzięli udział w „Wieczorze informacyjnym organizacji pozarządowych” organizowanym przez College of Europe w Natolinie w Warszawie. Prezentowali oni założenia, historię oraz dokonania międzynarodowej kampanii, jak również udostępnili listy do podpisu w sprawie petycji do premiera RP w sprawie jak najszybszej ratyfikacji Traktatu Ottawskiego¹⁴.

Produkcja, przewożenie i użycie

We wrześniu 2002 roku Polska potwierdziła, że spełnia już wymogi Traktatu Ottawskiego w sprawie zakazu wytwarzania i przewożenia min przeciwpiechotnych¹⁵. W przeszłości Polska produkowała trzy typy min przeciwpiechotnych i importowała czwarty¹⁶. Do 1993 Polska eksportowała miny przeciwpiechotne¹⁷. Moratorium na eksport tych min zostało podtrzymane decyzją rządu z 7 kwietnia 1998 roku¹⁸, która następnie potwierdzona została we wrześniu 2002 roku¹⁹.

W marcu 2004 roku, Minister Obrony Narodowej wycofał się ze swojego wcześniejszego stanowiska, że każda decyzja dotycząca zezwolenia na przewóz przez Polskę obcych min przeciwpiechotnych będzie miała „charakter polityczny” i że „jeśli chodzi o siły należące do sojuszu NATO, obecne regulacje są wystarczające”²⁰.

Minister zastrzegł również, że miny przeciwpiechotne są używane w polskiej armii wyłącznie do celów szkoleniowych i żadnych z nich nie wykorzystuje się w operacjach

¹³ Andrzej Trybusz, Prezes Polskiego Czerwonego Krzyża, „Położyć kres erze min...”, 15 lutego 2004, www.pck.org.pl.

¹⁴ Katarzyna Derlicka, Polska Kampania na Rzecz Zakazu Min Przeciwpiechotnych, „Polska: Przyszli eurokraci uczą się o Międzynarodowej Kampanii na Rzecz Zakazu Min Przeciwpiechotnych i roli organizacji pozarządowych”, 15 kwietnia 2005, www.icbl.org.

¹⁵ Oświadczenie Polski, Czwarte Spotkanie Państw-Stron, Genewa, 16-20 września 2002

¹⁶ Produkcja PMD-6 została wstrzymana w 1957 r., POMZ-2 w latach sześćdziesiątych, a MON-100 w 1988 r. PSM-1 po raz ostatni został importowany w latach osiemdziesiątych z Bułgarii. Art. 7 Raport, formularze B i H, 5 marca 2003; wywiad z płk Lechem Zajdą z Dowództwa Wojsk Inżynieryjnych i mjr. Arturem Talikiem z Dowództwa Oddziałów Inżynieryjnych MON, Warszawa, 20 marca 2003 r. MON dodało, że składowane miny sygnalizacyjne, MOP-2, zostały zużyte podczas szkoleń w 2002 r.

¹⁷ W listopadzie 1995 r. Polska poinformowała ONZ o tym, że eksport de facto został wstrzymany poprzez przyjęcie Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego NZ 48/75 z grudnia 1993. „Raport Sekretarza Generalnego: Moratorium na eksport min przeciwpiechotnych,” Zgromadzenie Ogólne NZ, 3 listopada 1995, s. 15.

¹⁸ Art. 7 Raport, Formularz A, 5 marca 2003; list od MSZ, 15 marca 2004

¹⁹ „Rozporządzenie Rady Ministrów z 20 sierpnia 2002 roku w sprawie wprowadzenia zakazu i ograniczenia obrotu towarami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa”, Dz. U. 2002 nr 143 poz. 1198

²⁰ Informacje z MON z listu od MSZ, 15 marca 2004; list od Adama Kobierackiego, Dyrektora Departamentu Polityki Bezpieczeństwa MSZ, 27 marca 2003

wojskowych przeprowadzanych wspólnie z armiami państw, które nie są stronami Traktatu Ottawskiego²¹.

Składowanie i niszczenie

W raporcie polskim stwierdza się, iż z końcem 2004 r. Polska posiadała zapas 997 680 min przeciwpiechotnych.²² W maju 2005 r., przedstawiciele MON przekazali informację dla *Landmine Monitor*, że Polska zachowa około 5 000 min przeciwpiechotnych dla celów szkoleniowych.²³ W pierwszym raporcie z 2002 r., na podstawie art. 7 ujawniono zapas 1 055 971 min przeciwpiechotnych.²⁴ W ciągu 2003 r. 58 291 POMZ-2 (2M) min zostało rozbrojonych w związku z upływem czasu ważności magazynowania²⁵.

W lutym 2001 r. MON potwierdził, iż Polska jest w posiadaniu min Claymore'a (ładunek fragmentacji kierunkowej) oraz stwierdzono, iż są one „przeznaczone wyłącznie dla kontrolowanej detonacji, która wyklucza możliwość przypadkowej eksplozji.” MON – 100 opisany jest w pierwszym raporcie dot. art. 7 jako „ładunek fragmentacji kierunkowej, o ile wyposażony jest...”²⁶

W lipcu 2005 r. MON oszacował, że zniszczenie polskich zasobów nie powinno potrwać dłużej niż dwa lata²⁷. Ministerstwo stwierdziło we wrześniu 2004 r.: „Nie ma żadnych przeszkód organizacyjnych, technicznych czy finansowych, które mogłyby uniemożliwić zniszczenie zasobów polskich w podanym okresie 4 lat od momentu wejścia w życie Konwencji w stosunku do Polski.”²⁸ Według MON niszczenie nie rozpocznie się dopóki Polska nie ratyfikuje Konwencji.²⁹

Problem niewypalów i niewybuchów oraz ich usuwania

Według poprzednich sprawozdań w *Landmine Monitor*, Polska nadal jest zanieczyszczona minami i niewybuchami pochodzącymi z okresu II wojny światowej i czasów radzieckiej obecności wojskowej. Za obszary o najwyższym stopniu zanieczyszczenia minami i niewybuchami uważa się dorzecza Wisły i Odry oraz obszary leśne południowo-wschodniej Polski. Największa ilość min i niewybuchów jest odnajdywana w rejonach zurbanizowanych podczas prowadzenia prac budowlanych. Większość stanowią niewybuchy i z tego powodu Polska nie uważa się za kraj dotknięty problemem min.

W czerwcu 2005 r., MON wielokrotnie zapewniał, że „nie ma w Polsce terenów zanieczyszczonych czy też terenów, co do których podejrzewa się zanieczyszczenie minami. Rocznie na terytorium Polski odnajdywane są pojedyncze miny. Według statystyk ministerstwa, miny przeciwpiechotne i przeciwczołgowe stanowią mniej niż 0,1 %

²¹ Informacje z MON z listu od MSZ, 15 marca 2004 r.; list od Adama Kobierackiego, Dyrektora Departamentu Polityki Bezpieczeństwa MSZ, 27 marca 2003 r.

²² Art. 7 Raport, część B, (12 maja 2004) wymienia liczbę 997,680 min, a art. 7 Raportu (11 maja 2005) stwierdza brak zmian w tym zakresie w części B. Zasób składa się z PMD-6 (686, 483), POMZ-2 (2M) (277, 686), PSM-1 (13, 589), MON-100 (19,922).

²³ Rozmowa z płk. Markiem Zadrożnym, mjr. Zbigniewem Ciołkiem, płk. Sławomirem Berdakiem i por. Lechem Gawrychem; Warszawa, 31 maja 2005 r.

²⁴ Art. 7 Raport, część B, 5 marca 2003.

²⁵ Art. 7 Raport, część B, 12 maja 2004.

²⁶ Informacja z MON w liście do MSZ, 28 luty 2001; Art. 7 Raport, część H2, 5 marca 2003.

²⁷ Informacja z MON, zawarta w liście do Roberta Kupieckiego, dyrektora Departamentu Polityki Bezpieczeństwa MSZ, 5 czerwca 2005 r.

²⁸ List od Jerzego Szmajdzińskiego, Ministra Obrony, do Włodzimierza Cimoszewicza, Ministra Spraw Zagranicznych, 21 września 2004 r.

²⁹ Rozmowa z płk. Markiem Zadrożnym, mjr. Zbigniewem Ciołkiem, płk. Sławomirem Berdakiem i por. Lechem Gawrychem; Warszawa, 31 maja 2005 r.

wszystkich niebezpiecznych i wybuchowych materiałów odnajdywanych corocznie na terytorium Polski. Dlatego też MON uważa, że Polski nie powinno uznawać się za kraj dotknięty problemem min.”³⁰ Podobne oświadczenia znalazły się w raporcie dotyczącym zmienionego II Protokołu do konwencji o broni konwencjonalnej (art.13).³¹

Nie istnieje żaden oficjalny program o minach dla osób cywilnych. Specjalne jednostki rozminowujące i oczyszczające teren z materiałów niebezpiecznych – a EOD (*Explosive Ordnance Disposal*) funkcjonują w ramach Sił Zbrojnych. Dane na temat oczyszczania i EOD są rejestrowane przez Dowództwo Wojsk Inżynieryjnych.

W 2004 r. 37 jednostek rozminowujących i EOD (w sumie 237 żołnierzy) było zaangażowanych w 8547 wezwań do min i niewybuchów, usuwając 1396 min przeciwpiechotnych i przeciwczołgowych oraz 37667 niewybuchów. Oczyszczanie planowe zostało przeprowadzone przez 184 żołnierzy w byłych bazach wojskowych w Łambinowicach i miejscowości Okonek, jak również w Doleszowie, Golczewie i Brożku.

W ciągu 2004 r., oczyszczono 2137 hektarów ziemi, usuwając 121 min przeciwpiechotnych i przeciwczołgowych wraz z 14641 niewybuchów. W pierwszym kwartale 2004 r., specjalne jednostki EOD interweniowały 768 razy w wyniku czego usunięto 564 miny lądowe i 2 368 niewybuchów³².

W roku 2004, podczas usuwania min w ramach operacji jednostek EOD w Polsce, nie zanotowano żadnych śmiertelnych wypadków.

Koszty usuwania min oraz niewybuchów, a także działania EOD w Polsce pokrywane są ze środków rządowych. Tylko w 2004 r. koszty interwencji EOD wyniosły 11,4 mln złotych, natomiast koszty działań planowych wyniosły kolejne 1,6 mln złotych³³.

Wspieranie akcji usuwania min

Polska kontynuowała wspieranie akcji usuwania min w innych krajach. W 2004 roku 424 polskich inżynierów wojskowych było zaangażowanych w operacjach pokojowych i misjach stabilizacyjnych za granicą. Ich zadania obejmowały także usuwanie min i niewybuchów, działania EOD, jak również prowadzenie szkoleń poświęconym zagrożeniom związanym z minami³⁴. Polskie jednostki EOD, włączając w to 128 saperów, były bezpośrednio odpowiedzialne za usuwanie min i niewybuchów w ramach takich misji jak: UNDOS w Syrii (1 jednostka EOD), KFOR w Kosowie (1 jednostka EOD) i SFOR w Bośni i Hercegowinie (2 jednostki EOD)³⁵. Polska oszacowała wartość tego rodzaju pomocy tylko w roku 2004 na 1,4 mln euro³⁶.

Ofiary min / niewybuchów i pomoc poszkodowanym

³⁰ Informacja z MON, zawarta w liście od Roberta Kupieckiego, dyrektora Departamentu Polityki Bezpieczeństwa MSZ, 5 czerwca 2005 r.

³¹ Zmieniony Protokół II do konwencji o broni konwencjonalnej, art.13, raport, część B, 15 października 2003 r. i 8 październik 2004; zob. *Landmine Monitor* Raport 2004, s.909.

³² Informacja z MON, zawarta w liście od Roberta Kupieckiego, dyrektora Departamentu Polityki Bezpieczeństwa MSZ, 5 czerwca 2005 r.

³³ Informacja z MON, zawarta w liście od Roberta Kupieckiego, dyrektora Departamentu Polityki Bezpieczeństwa MSZ, 5 czerwca 2005.

³⁴ Art. 7 raport, część J, 29 kwietnia 2005 r.

³⁵ Art. 7 raport, część J, 29 kwietnia 2005 r.

³⁶ Rozmowa z płk. Markiem Zadrożnym, mj.r Zbigniewem Ciołkiem, płk. Sławomirem Berdakiem i por. Lechem Gawrychem; Warszawa, 31 maja 2005 r. Średni kurs wymiany walut w 2004 r.: 1 euro=1,2438 USD. Rezerwa Federalna Stanów Zjednoczonych „Wykaz kursów wymiany walut (roczny)”, 3 stycznia 2005 r.

W roku 2004 w Polsce policja odnotowała 10 osób, które ucierpiały w wyniku eksplozji niewybuchów pozostawionych na terenach poligonów wojskowych, w tym 4 ofiary śmiertelne i 6 rannych. Do wypadków doszło, gdy osoby te zbierały złom na poligonie³⁷. Ta statystyka wskazuje na spadek liczby zabitych (z 5 osób, w tym 1 dziecko) i rannych (z 11 osób, w tym 5 dzieci) w wypadkach spowodowanych eksplozją niewybuchów w 2003 roku³⁸.

7 maja 2004 r. w wyniku wybuchu miny przeciwpiechotnej w Iraku, zginął jeden Polak, a drugi został ranny³⁹. Następnie, 9 maja 2004 r., w wyniku wybuchu miny w Iraku, zginął polski oficer⁴⁰. Od 1999 r. 5 Polaków zginęło, a 11 zostało rannych podczas misji wojskowych i pokojowych, także podczas operacji usuwania min poza granicami Polski⁴¹.

Całkowita liczba ofiar min / niewybuchów w Polsce nie jest znana. Między 1944 r. a 1994 r. podczas usuwania min zginęło 658 żołnierzy, tysiące zaś zostało rannych. Jeżeli chodzi o cywilów, to w latach 1945-1973 w wyniku eksplozji min / niewybuchów zginęły 3833 osoby (w tym 3189 dzieci), a 8221 osób (w tym 6656 dzieci) zostało rannych⁴².

Ministerstwo Zdrowia oświadcza, że poszkodowani w wyniku eksplozji min / niewybuchów są uprawnieni do opieki medycznej o tym samym standardzie, co pozostałe ubezpieczone osoby. Wszystkie niezbędne usługi chirurgiczne i rehabilitacyjne są świadczone bezpłatnie – tak samo jest z zapewnieniem protez i sprzętu ortopedycznego, z wyjątkiem kul inwalidzkich i butów ortopedycznych, które to są subsydiowane częściowo⁴³. Wojskowi, którzy zostali poszkodowani, są uprawnieni do otrzymania zarówno świadczeń medycznych jak i sprzętu ortopedycznego bezpłatnie⁴⁴.

Z dniem 1 stycznia 2004 r. weszła w życie ustawa, umożliwiająca uzyskanie renty przez osoby całkowicie niezdolne do pracy w wyniku obrażeń wojennych, włączając w to poszkodowanych przy eksplozji min i niewybuchów. Rentę mogą uzyskać również ci, którzy nie brali udziału w walkach, ale doznali obrażeń w ich wyniku (w latach 1939-1947), jak również ci, którzy zostali ranni w wyniku eksplozji niewybuchu podczas i po wojnie, jednak nie później niż do roku 1956. Renta ta wynosi do 50% najniższej miesięcznej renty przyznawanej osobom ze stwierdzonym inwalidztwem⁴⁵.

³⁷ Informacja z Komendy Głównej Policji, w liście od Roberta Kupieckiego, MSZ, 22 lipca 2005.

³⁸ Zob. *Landmine Monitor* Raport 2004, s. 910.

³⁹ „Członkowie ekipy telewizyjnej zabici przez minę w Iraku”, Program Pierwszy Polskiego Radia, 7 maja 2004. W wypadki zginął również Algierczyk. Wszyscy byli członkami polskiej ekipy telewizyjnej.

⁴⁰ „Dwóch polskich żołnierzy zginęło w Iraku”, wiadomość PAP, 9 maja 2004. Drugi wypadek nie był związany z minami. 24 marca i 8 maja, dwóch polskich żołnierzy zostało także rannych w eksplozji min-pułapek.

⁴¹ Więcej informacji, zob. *Landmine Monitor* Raport 2004, s. 911.

⁴² Więcej informacji, zob. *Landmine Monitor* Raport 2004, s. 911.

⁴³ Rozmowa z Zofią Gasiuk, lekarką, Warszawa, 15 maja 2005.

⁴⁴ Informacja z Ministerstwa Zdrowia w liście do MSZ, 15 marca 2004.

⁴⁵ Ustawa z dnia 20 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym oraz niektórych innych ustaw, weszła w życie 1 stycznia 2004; zob. także *Landmine Monitor* Raport 2004, s. 911